

Wat de dorpen zeggen

Woonplek voor statushouders
in Westerkwartier?
Inwoners aan zet!



*Opbrengst van de gespreksronde
over de huisvesting van statushouders
in gemeente Westerkwartier 2025 - 2026*

© 2026 Instituut voor Gedragen Besluiten

Deze uitgave is tot stand gekomen in opdracht van gemeente Westerkwartier. Aan de inhoud van dit document kunnen geen rechten worden ontleend. Hoewel dit document met zorg is samengesteld, kan de auteur niet aansprakelijk worden gesteld voor eventuele onjuistheden of de gevolgen van het gebruik van deze informatie.

Citeren uit deze publicatie is toegestaan, mits met duidelijke bronvermelding.

www.gedragenbesluiten.nl

www.ikbesluitmee.nl

Voorwoord

Net als elke Nederlandse gemeente is ook Westerkwartier wettelijk verplicht jaarlijks een vastgesteld aantal statushouders te huisvesten. Mensen die na een asielprocedure een verblijfsvergunning hebben gekregen en recht hebben op een woonplek. Geen tijdelijke opvang, maar een thuis. De reguliere route via woningcorporatie Wold en Waard levert onvoldoende resultaat op. De taakstelling loopt op, de druk vanuit de provincie neemt toe en de gemeente staat voor de vraag hoe zij haar wettelijke verantwoordelijkheid kan waarmaken op een manier die past bij het karakter van Westerkwartier: kleinschalig, verspreid en in verbinding met de samenleving.

Die zoektocht naar een andere aanpak krijgt urgentie na de discussie over een geplande doorstroomlocatie in Doezum, begin 2025. Het plan om daar statushouders op te vangen in chalets stuit op hevig lokaal verzet. Inwoners voelen zich overvallen door een besluit dat als een voldongen feit wordt gepresenteerd. Het college trekt daaruit een duidelijke conclusie: grootschalige opvang past niet bij deze gemeente en een aanpak waarbij inwoners buitenspel staan evenmin. Op 11 maart 2025 besluit het college het plan voor Doezum niet door te zetten. In plaats daarvan wil ze het gesprek aangaan met inwoners van alle 41 dorpen en kernen. Om te onderzoeken of er andere mogelijkheden voor huisvesting bestaan. En om te verkennen welke randvoorwaarden en wensen bepalend zijn voor draagvlak. Inwoners zijn aan zet!

Tussen juni 2025 en maart 2026 voerde het *Instituut voor Gedragen Besluiten* 35 gesprekken met in totaal 252 inwoners van Westerkwartier. Kleine groepen inwoners, maximaal twaalf mensen per gesprek, spreken met elkaar over hun dorp, over statushouders en over wat zij zelf kunnen of willen bijdragen aan de huisvesting van asielzoekers met een verblijfsvergunning. De gesprekken werden begeleid door onafhankelijke gespreksleiders, zonder deelname van gemeentelijke vertegenwoordigers. Een bewuste keuze, want wie wil horen wat mensen écht denken moet de ruimte scheppen waarin dat ook gezegd kan worden.

Elk gesprek was opgebouwd rond drie vragen:

1. Heeft of kent u een plek die geschikt is om statushouders te huisvesten?
2. Waar moet de gemeente zeker op letten bij het huisvesten van statushouders in uw buurt?
3. Wat zou u zelf kunnen of willen doen als statushouders in uw buurt komen wonen?

De vragen openden gesprekken die de vraag naar geschikte woninglocaties ruimschoots overstijgt. Ze bieden een venster op hoe mensen in het Westerkwartier naar hun dorp kijken, naar de overheid, naar nieuwkomers en naar zichzelf. In de gesprekken klinkt onzekerheid door, maar ook echte betrokkenheid. Er is scherpe kritiek, maar ook concrete bereidheid om te helpen. Er is argwaan naar de gemeente, maar ook een oprechte wens om het goed te doen. De uitkomsten zijn geordend volgens de drie vragen en vormen werk materiaal voor de gemeente. Als basis voor vervolgstappen en als spiegel voor iedereen die heeft meegedaan in dit proces.

In alle dorpen zijn we hartelijk ontvangen en troffen we mensen die bereid zijn mee te praten, ook als ze het oneens zijn met het beleid. We maakten kennis met gemeenschappen waar het verenigingsleven bloeit, waar mensen omzien naar elkaar en waar leefbaarheid praktisch wordt vormgegeven door elkaar te helpen waar nodig. Omdat mensen nu eenmaal naar elkaar en hun dorp omzien. Deze gemeenschapskracht is tijdens en na afloop van de gesprekken voelbaar, tastbaar. Mensen blijken genuanceerder te denken dan het publieke debat soms doet vermoeden. Bovendien is de spontane integratie van statushouders in meerdere dorpen al volop aan de gang, zonder dat hier beleid of regie voor nodig is. Tegelijkertijd trekken inwoners een grens: ze willen meehelpen, maar niet de rekening betalen voor falend overheidsbeleid. Ze zijn tot veel in staat, maar niet tot elke prijs. Dit verdient een antwoord, het liefst in de vorm van concreet beleid opgesteld met de wijsheid van de inwoners. Dit verslag is daarvoor het vertrekpunt. De dorpen hebben gesproken.

Berend Henk Huizing

Karen de Jong

Instituut voor Gedragen Besluiten



Statushouders zijn wettelijk erkende vluchtelingen en hebben recht op een woonplek. Gemeente Westerkwartier verwelkomt ze graag, maar niet zonder uw steun.

De druk is hoog, want voor het eind van dit jaar moeten 144 statushouders een woonplek hebben. Geen tijdelijke opvangplek, geen zolderkamer, loods of tent, maar een woning om een nieuw leven te starten.

In alle 41 dorpen en kernen worden gesprekken gevoerd met inwoners.

U bent aan zet!

Heeft u zelf een woonplek voor statushouders of kent er een? Meld u aan voor een gesprek in:

Visvliet
3 februari en
5 februari

19:30 – 21:30 uur (inloop 19:00 uur)

Van harte welkom

Woonplek voor statushouders in Westerkwartier? Inwoners aan zet!

- **Heeft of kent u een plek die geschikt is om statushouders te huisvesten?**
- **Waar moet de gemeente zeker op letten bij huisvesting in uw buurt?**
- **Wat zou u zelf kunnen of willen doen als er statushouders in uw buurt komen wonen?**



Samen oplossingen bedenken

In een groep van maximaal 12 personen praten inwoners met elkaar over praktische oplossingen om statushouders aan een woonplek te helpen. De gesprekken worden begeleid door onafhankelijke gespreksleiders. Meld u aan door de QR-code te scannen of ga naar:

www.ikbesluitmee.nl/inwonersaanzet



SCAN ME



ikbesluitmee.nl

Leeswijzer

Als eerste wordt de opbrengst van de drie vragen weergegeven. Daarna volgt onze analyse met dwarsverbanden en duiding. Vervolgens doen we enkele aanbevelingen en we sluiten af met een verantwoording. De bijlage vormt de complete opbrengst van elk gesprek.

Vraag 1

Heeft of kent u een plek die geschikt is om statushouders te huisvesten?

In de ogen van inwoners zijn er in de gemeente Westerkwartier veel geschikte plekken om statushouders te huisvesten. In vrijwel elk dorp komen concrete locaties, namen van eigenaren van leegstaande panden en creatieve ideeën op tafel. De opbrengst is opmerkelijk groot en onder te verdelen in leegstaande panden en bedrijfsgebouwen, agrarisch vastgoed en erven, flexwoningen en prefab, gemeentelijk vastgoed, particulier initiatief en woningsplitsing en woonboten en recreatief vastgoed. Tegelijk signaleren inwoners dat bestaande regels en trage procedures een rem zetten op het benutten van al die mogelijkheden. Getuige de oproep vanuit de dorpen mag de gemeente wel wat proactiever zijn: 'Versoepel de regels, treed op als bemiddelaar en garantsteller en zorg dat kansen niet blijven liggen'.

Leegstaande panden en bedrijfsgebouwen

In vrijwel elk dorp worden concrete leegstaande panden benoemd: voormalige winkels, een oud politiebureau, leegstaande kantoorpanden, voormalige schoolgebouwen en bedrijfspanden die al jaren ongebruikt staan.

Voorbeelden van leegstaande panden en bedrijfsgebouwen

- Zuidhorn: het voormalige PTT-gebouw aan de Brilweg, het pand van bakker Leistra in de Nieuwstraat, het pand van Danhof (leeg sinds 2015).
- Marum: de voormalige Lidl naast de Hema, het oude JC-gebouw op het bedrijventerrein, het oude politiebureau.
- Leek en Tolbert: de leegstaande Jumbo Waezenburglaan, leegstaande winkelpanden in de Tolberterstraat en het gemeentehuis in Leek.
- Grijskerk: Kerkplein 6, leegstaande panden in de Herestraat, het gemeentehuis aan de Kerkstraat.
- Oldekerk/Niekerk: boerderij aan de Smitshornerweg, leegstaand pand van een schoonmaakbedrijf.
- Aduard: het Hoge Hof (PKN-eigendom) en loodsen aan de Kleiweg.

Agrarisch vastgoed en erven

In meerdere dorpen wijzen inwoners op vrijkomende boerderijen en onbenutte erven van agrariërs. De gedachte: als een boer zijn bedrijf stopt blijft er vaak veel ruimte over die ingezet kan worden voor woningbouw. In Oldekerk wordt voorgesteld om op het eigen erf woonruimte te bouwen, met tijdelijke inzet voor statushouders en later gebruik voor de eigen familie. In Grootegast wordt voorgesteld om boeren met flexwoningen op hun erf te benaderen. In Enumatil en Oostwold wordt gesuggereerd om via het KvK-register ondernemers met beschikbare grond actief te benaderen.

Flexwoningen en prefab

In bijna elk gesprek worden flexwoningen, tiny houses of prefab-units genoemd als oplossing voor de korte termijn. Inwoners verwijzen naar de aanpak in het aardbevingsgebied, waar snel en kwalitatief goede tijdelijke woningen zijn gerealiseerd. Zij stellen voor dit model te kopiëren: kleinschalige clusters van vijf à tien woningen, bij voorkeur gemengd met woningen voor starters of jongeren uit het dorp.

Gemeentelijk vastgoed

Meerdere inwoners in verschillende dorpen benoemden gemeentelijke panden: het gemeentehuis in Grootegast dat vrijkomt, het gemeentehuis in Marum (deels leeg) en voormalige schoolgebouwen in gemeentelijk eigendom. Hun oproep is: neem je eigen vastgoed onder de loep vóórdat je elders zoekt. Ook wordt meermaals voorgesteld dat de gemeente bij verkoop van eigen vastgoed altijd eerst toetst aan de woningbehoefte van statushouders en andere sociale doelgroepen.

Particulier initiatief en woningsplitsing

Inwoners denken actief mee over particuliere oplossingen. In Zuidhorn wordt voorgesteld de gemeente als bemiddelaar en garantsteller te laten optreden, zodat pandeigenaren het aandurven hun pand te verhuren. In Marum biedt een inwoner zijn vakantiehuis aan. In Oldekerk wordt een B&B aangeboden voor de wintermaanden. In Grootegast biedt een echtpaar hun woning te koop aan (zeven slaapkamers, met woonvergunning). Het splitsen van woningen wordt in meerdere dorpen voorgesteld als manier om extra woonruimte te creëren.

Woonboten en recreatief vastgoed

In Oldekerk wordt geopperd om woonboten te plaatsen in de kanalen (Wolddiep, Kommerzijl, Sebaldeburen), mits ze onderdeel worden van het dorp. In Garnwerd/Feerwerd worden waterhutten en B&B-adressen als tijdelijke optie genoemd. Visvliet en Grijskerk wijzen op een leegstaand hotel- en horecavastgoed.

Bijzonderheden

Naast veel voorkomende suggesties en ideeën vallen een aantal bijzonderheden op.

- Zuidhorn: een dorpskerk heeft grond overgedragen aan de gemeente, met de expliciete wens dit in te zetten voor sociale woningbouw, maar ervaarde weinig respons bij de gemeente.
- Marum: een inwoner stelt voor om de leegstaande ruimte boven winkels aan de Kruisweg te benutten voor woningbouw.
- Leek: een inwoner stelt voor dat de centrummanager een actieve rol speelt bij het vinden van woonruimte, omdat er wordt verondersteld dat die op de hoogte is van de leegstand en (on)mogelijkheden.
- Zevenhuizen: het idee om door middel van woningruil seniorenwoningen te combineren met huisvesting van statushouders, zodat doorstroming op de woningmarkt op gang komt.
- Leek/Tolbert: kamerverhuur via het 'Kamers met aandacht'-model voor jonge statushouders (18–23 jaar).
- Enumatil: het zoldergedeelte van het dorpshuis in Den Horn verbouwen tot appartementen, waarbij de huurinkomsten deels ten goede komt aan het dorpshuis.
- Grijpskerk: het inzetten van campers als tijdelijke woonoplossing.

Vraag 2

Waar moet de gemeente zeker op letten bij het huisvesten van statushouders in uw buurt?

In antwoord op deze vraag laten de meeste inwoners zien niet tégen de komst van statushouders zijn, maar wél condities stellen. Die condities zijn redelijk, consistent en herkenbaar: spreiding, begeleiding, communicatie, openheid en eerlijkheid. Maar inwoners zijn ook veeleisend. Ze verwachten dat de gemeente haar verantwoordelijkheid neemt en de uitvoering niet afwentelt op vrijwilligers en dorpsgemeenschappen. Er klinken ook bezorgde, soms harde geluiden over de huisvesting van alleenstaande mannen, de woningnood in het algemeen en over rechten en plichten van 'nieuwe Nederlanders'. Die geluiden zijn een signaal dat het draagvlak voor de huisvesting van statushouders breekbaar is als de gemeente de randvoorwaarden niet invult, die variëren van praktische randvoorwaarden tot diepere zorgen over rechtvaardigheid, draagvlak en identiteit.

Spreiding: klein, verspreid en gemengd

De sterkste rode lijn door alle gesprekken is de oproep tot spreiding. Inwoners willen geen concentraties van statushouders in één straat, één buurt of één dorp. De angst voor 'kliekvorming' en verminderde integratie bij clustering is breed gedeeld. Tegelijk willen inwoners geen overbelasting van hun dorp. De vuistregel die in Garnwerd/Feerwerd wordt uitgesproken, ongeveer 5% nieuwkomers per kern als maximum, wordt ook elders verwoord: klein, verspreid, in verhouding tot de omvang van het dorp.

Bijna overal wordt een gemengde samenstelling bepleit: nieuwe woningen voor zowel statushouders als starters, jongeren en andere woningzoekenden. Zo kunnen meer dorpelingen er achter staan en horen statushouders gewoon bij de buurt in plaats van dat ze een aparte groep vormen.

Begeleiding en ondersteuning: structureel, niet vrijwillig

In elk dorp klinkt de oproep om statushouders goede begeleiding te geven, maar minstens even luid klinkt de waarschuwing dat die verantwoordelijkheid niet volledig bij vrijwilligers mag worden gelegd. De gemeente moet regie nemen, zorgen voor een professionele begeleider of coach en vrijwilligerswerk faciliteren en coördineren. Ze kan niet verwachten dat het dorp dit vanzelf oppakt.

Concreet wordt benoemd: een vast aanspreekpunt bij de gemeente, een buddy- of maatjessysteem, begeleiding bij het wegwijs worden in de Nederlandse samenleving (formulieren, instanties, regels) en nazorg na de eerste periode van vestiging.

Taal en inburgering: sneller en beter

Taalonderwijs wordt in vrijwel alle gesprekken als absolute randvoorwaarde voor integratie benoemd. Er is frustratie over de lange wachttijd voor statushouders op taallessen. Meerdere inwoners pleiten voor taallessen zo vroeg als mogelijk, al in het AZC, vóór de statushouder een woning krijgt. Bovendien vinden de dorpingen dat taallessen in de buurt beschikbaar moeten zijn, niet alleen in de stad Groningen. Tenslotte wordt er extra aandacht gevraagd voor analfabetisme.

Voorzieningen en bereikbaarheid

In vrijwel de kleine dorpen (Visvliet, Niehove, Opende, Pieterzijl, Den Horn en Lutjegast) klinkt dezelfde zorg: statushouders zonder auto kunnen hier niet zelfstandig functioneren. Er is geen openbaar vervoer, geen supermarkt, soms zelfs geen school meer. Daarom roepen gespreksdeelnemers de gemeente op om bij de huisvesting rekening te houden met de aanwezigheid van basisvoorzieningen. Grotere kernen zoals Leek, Zuidhorn en Marum worden geschikter gevonden.

Tijdig informeren en betrekken: geen overvallen

Een van de meest emotioneel beladen thema's in de gesprekken is dat inwoners het gevoel hebben te worden overvallen met besluiten die al genomen zijn. Doezum wordt in meerdere dorpen spontaan aangehaald als negatief voorbeeld. De oproep is helder: informeer tijdig, wees transparant, betrek omwonenden actief vóórdat plannen vaststaan. Dat vergroot het draagvlak en biedt ruimte om samen te werken aan goede oplossingen.

Voorkeur voor gezinnen

In de meeste dorpen, zeker de kleine, is er een duidelijke voorkeur voor het huisvesten van gezinnen boven alleenstaande (jonge) mannen. Gezinnen integreren beter, kinderen leggen snel contacten via school en sport en voor dorpen met een krimpende school zijn extra kinderen juist welkom. Alleenstaande jonge mannen worden vaker in verband gebracht met zorgen over veiligheid en overlast, hoewel ook in meerdere gesprekken erkend wordt dat dit vooroordelen kunnen zijn.

Wederkerigheid en eerlijkheid richting eigen inwoners

In vrijwel elk gesprek wordt de spanning benoemd tussen de opgave om statushouders te huisvesten en de woningnood voor eigen jongeren. Inwoners willen niet dat de ene nood de andere verdringt. Daarom vragen mensen om én-én-beleid: bouw voor beide doelgroepen tegelijk. Geef de eigen jeugd en senioren ook een eerlijke kans. Dit is geen anti-statushouder sentiment, maar een roep om rechtvaardigheid.

Regelgeving versoepelen

Vanuit vrijwel alle dorpen klinkt de oproep aan de gemeente om sommige van haar eigen regels kritisch te heroverwegen. Bestemmingsplannen die huisvesting blokkeren, checklists die te weinig ruimte laten voor creatieve oplossingen, regels over woningsplitsing en bijgebouwen. Inwoners ervaren ze als belemmerend. 'Nood breekt wetten. Wees pragmatisch', zeggen de dorpingen.

Bijzonderheden

Ook in antwoord op vraag 2 vallen een paar bijzonderheden op.

- Leek/Tolbert: voer 'proef wooncontracten' in met duidelijke afspraken en eventuele sancties bij ernstige overtredingen.
- Leek/Tolbert: de suggestie om Veerkracht Kaarten per buurt te gebruiken als planningsinstrument voor de plaatsing van statushouders.
- Marum: een inwoner met jarenlange werkervaring bij woningcorporaties vertelt dat overlast onder statushouders op één hand te tellen is. Deze nuancering klinkt elders nauwelijks.
- Grijskerk: een deelnemster (zelf voormalig statushouder) vertelt uit eigen ervaring dat statushouders niet per se naar de Randstad willen, maar vooral een veilige woonplek willen.
- Oldehove/Niehove: een uitgebreide vrije tekst van een deelnemer die de dieper gelegen spanningen rond cultuur, religie en integratie benoemt, niet als afwijzing maar als realistische inschatting van wat nodig is.
- Lutjegast: de suggestie om statushouders die worden gehuisvest eerst voor te stellen aan het dorp, zodat begrip en verbinding op een menselijke manier tot stand komen.
- Zuidhorn: het idee om een 'startevent' of buurtfeest te organiseren als statushouders worden gehuisvest, als opening van de ontmoeting.

Vraag 3

Wat zou u zelf kunnen of willen doen als statushouders in uw buurt komen wonen?

De bereidheid in de dorpen om zelf iets te doen voor statushouders is groot. Inwoners bieden buddy-begeleiding aan, taalles, werk, woonruimte en sociale verbinding. Deze bereidheid is echter niet ongelimiteerd en heeft duidelijke grenzen: mensen willen niet structureel ingepland worden en ze willen niet de verantwoordelijkheid dragen die de gemeente zou moeten dragen. Het aanbod dat ze doen is altijd contextueel: 'als er statushouders komen, als de gemeente iets vraagt, als het concreet is'. De duidelijke boodschap voor de gemeente is: benut dit potentieel actief, maar doe dat zorgvuldig. Vrijwilligersbereidheid is geen garantie en geen vervanging voor professionele begeleiding, maar als de gemeente het goed faciliteert is er in Westerkwartier een stevige basis om de integratie van statushouders te ondersteunen.

Buddy en maatje

Het meest voorkomende aanbod in vrijwel elk dorp is dat inwoners bereid zijn buddy of maatje te worden voor een statushouder. Dat kan praktisch zijn (formulieren invullen, meegaan naar de huisarts, fietsen repareren), sociaal (samen eten, mee naar sportverenigingen) of taalgericht (taalmaatje, taalles geven). In Leek meldden zich vijf concrete buddyvrijwilligers met naam en telefoonnummer. In Oldekerk, Grijskerk, Grootegast, Garnwerd/Feerwerd, Aduard en meerdere andere dorpen geldt hetzelfde.

Taalondersteuning

In bijna elk dorp zijn inwoners bereid taalles te geven of taalmaatje te worden. In Leek/Tolbert is iemand al twintig jaar actief met nieuwkomers en taal. In De Wilp wil een deelnemer taalles geven in het dorps huis. In Oldekerk/Niehove worden koffieochtenden in het dorps huis gecombineerd met taalles. In Lutjegast wil iemand buddy zijn op het gebied van taal, koken en hulp bij het schrijven van een CV.

Dorpsbelangen en verenigingen als schakel

In veel gesprekken nemen vertegenwoordigers deel van dorpsbelangen en dorpsverenigingen. Ze geven aan bereid te zijn als intermediair te fungeren tussen de gemeente en statushouders. Zij kennen het dorp, weten wie bereid is te helpen en kunnen vrijwilligers mobiliseren als er een concrete hulpvraag ligt. In Garnwerd, Feerwerd, Den Horn, Oostwold, Visvliet en Ezinge wordt dit expliciet aangeboden.

Ontmoeting en integratie faciliteren

Meerdere inwoners bieden aan gezamenlijke activiteiten te organiseren: een culturele kookavond (Grijpskerk), een bakavond (Grootegast), een repair café met technisch onderlegde statushouders (Grijpskerk), wandelingen (Marum) en samen tuinieren (Leek). In Aduard wordt al twee jaar lang een gezamenlijke maaltijd gehouden in de Ontmoetingskerk. In Grijpskerk is een dorpsloket actief waar ook statushouders terecht kunnen.

Woonruimte aanbieden

Een kleine groep inwoners biedt concrete woonruimte aan. In Oldekerk stelt een inwoner zijn B&B in de wintermaanden beschikbaar. In Grootegast biedt een echtpaar hun woning te koop aan. In Ezinge worden drie appartementen aangeboden in een verbouwde kerk. In Grijpskerk overweegt een inwoner iemand op haar terrein te huisvesten. In Marum verklaart een deelnemers zijn huis aan de gemeente te willen verkopen.

Bijzonderheden

In antwoord op vraag 3 vallen er ook een paar bijzonderheden op.

- Zevenhuizen: een ondernemer biedt via de ondernemersvereniging aan te verkennen of statushouders werkervaring kunnen opdoen bij lokale bedrijven.
- Leek/Tolbert: een deelnemer die al twintig jaar nieuwkomers ondersteunt met taal biedt aan ook de buurt voor te lichten, als brug tussen inwoners en statushouders.
- Oldekerk: een hoveniersbedrijf biedt werkgelegenheid aan een statushouder 'die het verdient om hier zijn leven op te bouwen'.
- Leek: een deelnemer biedt aan op te treden als aanspreekpunt voor een hele wijk, naast het buddy-zijn voor een individu.
- Grijpskerk: een inwoner die zelf statushouder is biedt aan nieuwe statushouders te begeleiden vanuit haar eigen ervaring.
- Marum: een deelnemer wil niet als particulier helpen, maar wel via Humanitas.

Woonplek voor statushouders? Inwoners Westerkwartier aan zet!

Beste buurtbewoners,

Wij zijn Karen de Jong, Berend Henk Huizing en Christian Borst en in opdracht van gemeente Westerkwartier begeleiden we gesprekken met inwoners van Kommerzijl en omgeving die willen meewerken aan het vinden van woonplekken voor statushouders. Statushouders zijn wettelijk erkende vluchtelingen en mogen in Nederland blijven wonen. Gemeente Westerkwartier verwelkomt ze graag, maar alleen met uw steun.

De druk is hoog

Net als alle gemeenten is ook Westerkwartier wettelijk verplicht jaarlijks een vastgesteld aantal statushouders een woonplek te bieden. In 2025 moeten 144 statushouders geholpen worden aan een woonplek. Geen tijdelijke opvang, geen zolderkamer, loods of tent, maar een woning om een nieuw leven in op te bouwen. De gemeente vraagt hierbij dringend om uw hulp en heeft ons gevraagd hierover met u en uw dorpsgenoten in gesprek te gaan.

U bent aan zet!

De gebruikelijke werkwijze via woningcorporatie Wold en Waard levert onvoldoende woonplekken op. En na de ervaring van Doezum wil de gemeente bij het vinden van woonplekken voor statushouders voortaan samenwerken met inwoners. U bent aan zet. Daarom organiseren wij namens de gemeente inwonersgesprekken. In Zuidhorn, De Wilp, Lutjegast, Leek/Tolbert, Grootegast, Marum, Grijskerk, Zevenhuizen, Oldekerk, Garnwerd en Ezinge zijn al gesprekken gevoerd. Nu volgen Aduard, Opende, Enumatil en Kommerzijl.

U bent van harte uitgenodigd

U bent van harte uitgenodigd om mee te praten en mee te denken over geschikte woonplekken voor statushouders. Let op! Dit gaat over kleinschalige woonplekken, verspreid over de hele gemeente.

Tijdens het gesprek stellen we u de volgende vragen:

1. Heeft of kent u een plek die (mogelijk) geschikt is om statushouders te huisvesten?
2. Waar moet de gemeente zeker op letten bij huisvesting van statushouders in uw buurt?
3. Wat zou u zelf kunnen of willen doen als er statushouders in uw buurt komen wonen?

Huis-aan-huisbrief - Inwoners Westerkwartier aan zet

november 2025

Gesprekken

De gesprekken vinden plaats op **6 en 8 januari 2026**. De locatie wordt bekend gemaakt in de e-mail die u ontvangt na aanmelding. Wij spreken met groepen van maximaal 12 personen, zodat iedereen de gelegenheid heeft om zijn of haar verhaal te vertellen. Wordt de groep groter? Dan plannen we extra gesprekken.

Hoe kunt u meedoen?

Meedoen kan alleen door u aan te melden. Scan de QR-code of ga naar www.ikbesluitmee.nl/inwonersaanzet en vul het formulier in. U krijgt dan een uitnodiging met extra uitleg over het gesprek.

Randvoorwaarden

De gesprekken vinden plaats binnen vooraf door de gemeente opgestelde randvoorwaarden waar woonplekken voor statushouders aan moeten voldoen. Bij randvoorwaarden moet u denken aan: de omgevingsvisie Westerkwartier, het bestemmingsplan, de woonvisie en het beleidskader 'woningsplitsingen, transformatie gebouwen naar wonen en andere wooninitiatieven'. Daarnaast mag een woonplek niet meer kosten dan de vergoeding die de gemeente ervoor krijgt van het rijk. Meer informatie leest u in de uitnodiging voor het gesprek.

Wordt uw idee voor een woonplek ook uitgevoerd?

Als het voldoet aan de randvoorwaarden? Ja! Tijdens het gesprek wordt een eerste toets gedaan of de woonplek die u in gedachten heeft voldoet. Blijkt het ingewikkelder, dan hoort u uiterlijk een week na het gesprek of uw idee kansrijk is.

Wij luisteren

We kunnen uw gevoelens over het huisvesten van statushouders niet wegnemen, maar we willen wel naar u luisteren. Samen met u en andere buurtbewoners bespreken we uw zorgen. We schrijven op waar de gemeente rekening mee moet houden en wat u zelf kunt doen als er statushouders in uw buurt komen wonen.

Heeft u nog vragen?

Scan de QR-code voor meer informatie of neem contact met ons op. We ontmoeten u graag op 6 en 8 januari 2026.

Berend Henk Huizing
06 2355 6967
berendhenkhuizing@ikbesluitmee.nl

Karen de Jong
06 2252 0321
karendejong@ikbesluitmee.nl

Christian Borst
06 1637 9457
christianborst@ikbesluitmee.nl



Huis-aan-huisbrief - Inwoners Westerkwartier aan zet

november 2025

Analyse

Dwarsverbanden en duiding

Wie de gesprekken in de dorpshuizen van Westerkwartier heeft meegemaakt, heeft meer gezien dan een participatieronde. Mensen kwamen na hun werk, namen de tijd, spraken met elkaar en luisterden als zorgen, angsten, boosheid en dilemma's werden gedeeld. Dat zegt niets over statushouders, maar wel iets over een samenleving die bereid is om eerlijk met elkaar te praten over beleid dat de buurt of het dorp raakt.

De betrokkenheid onder de inwoners is groot, maar niet onbeperkt. Overal werd bereidheid uitgesproken en overal werd een grens getrokken. De kern is steeds dezelfde: inwoners willen meehelpen, maar niet de rekening betalen voor falend beleid. Ze willen bijdragen, maar niet de verantwoordelijkheid overnemen die bij de overheid hoort. Die wederkerigheid is niet alleen moreel geboden, ze is ook strategisch verstandig. Dorpen die het gevoel hebben dat de gemeente met hen in gesprek gaat - en niet slechts informatie ophaalt om daarna haar gang te gaan - zijn bereid meer te dragen. Dorpen die zich genegeerd voelen, trekken zich terug.

Eén begrip duikt voortdurend op, maar wordt zelden precies omschreven: draagvlak. Deelnemers vragen erom, de gemeente wil het verkennen en het wordt behandeld alsof het er is of niet is. De gesprekken laten zien dat de werkelijkheid fundamenteel anders in elkaar zit. Draagvlak is geen gegeven, het is een proces en het wordt stelselmatig verward met draagkracht. Dat onderscheid is essentieel voor elk beleid dat volgt.

In vrijwel elk dorp wonen mensen die statushouders concreet willen verwelkomen: als buddy, als taaldocent, als rijdienst. Dat vrijwilligersaanbod is indrukwekkend en de bereidheid om bij te dragen hoeft niet kunstmatig te worden opgewekt, ze is er al. Ze is echter niet onvoorwaardelijk, maar gekoppeld aan twee condities die keer op keer worden uitgesproken: kleinschaligheid en gemeentelijke regie. Zodra inwoners het gevoel krijgen dat hun hulpbereidheid wordt ingezet als goedkoop alternatief voor structurele gemeentelijke inzet, trekt die bereidheid zich terug. Niet uit onwil, maar uit zelfbescherming.

Draagkracht is het vermogen van een dorp om verandering te absorberen zonder te destabiliseren. Het hangt samen met voorzieningen, woningaanbod, vrijwilligerscapaciteit en sociale cohesie, maar ook met vertrouwen, met wat er eerder is beloofd en niet is nagekomen. In Visvliet zijn deelnemers nuchter: geen bus, geen winkel, geen school. Ze

zeggen niet dat ze statushouders niet willen, ze zeggen dat hun dorp weinig te bieden heeft. In Zevenhuizen ontbreekt draagkracht niet door onwil, maar door een beperkte en verouderde woningvoorraad. Beleid dat draagkracht verwacht met draagvlak en draagvlak meet op een moment van relatieve rust in een dorpshuis, loopt het risico te legitimeren wat het in de praktijk niet kan waarmaken.

Woningnood als onvermijdelijke context

Statushouders zijn dikwijls niet het echte onderwerp van de gesprekken, woningnood wel. De frustratie over de woningmarkt is groot en zoekt een uitlaatklep. De eigen kinderen staan jarenlang op wachtlijsten en verliezen het van kopers uit de Randstad. Ze wonen op hun vijfentwintigste nog thuis. En dan, zo wordt het beleefd, krijgen statushouders voorrang. De feiten nuanceren dat beeld. Statushouders worden doorgaans gehuisvest in de minst gewilde woningen en hebben voorrang op een specifieke categorie, niet op het geheel. Maar dat doet er emotioneel weinig aan af.

Gemeente Westerkwartier telt 18 procent sociale huurwoningen, tegenover 38 procent in Midden-Groningen. In Grijpskerk schrijven jongeren zich niet eens meer in voor een huurwoning, zo wordt gezegd. Er wordt gesproken over een wachttijd van negentien jaar.

Het sterkste signaal dat de gespreksronde oplevert is dat mensen geen óf-óf-verhaal willen. In Marum, Grijpskerk, Oldekerk en Aduard klinkt het nadrukkelijk: wij begrijpen dat statushouders een plek nodig hebben, *zij zijn niet het probleem*. Maak er een én-én-vraagstuk van, voor eigen jeugd en senioren én voor nieuwkomers, vanuit dezelfde urgentie. Mensen zijn in staat tot solidariteit, mits ze het gevoel hebben dat hun eigen kinderen en senioren niet worden vergeten. Zolang de gemeente die bredere woningopgave niet adresseert via sociale huurwoningbouw, doorstroming, woningsplitsing en ombouw van leegstand, blijft woningnood het emotionele kader waarbinnen elk gesprek over statushouders gevoerd wordt.

Kleinschaligheid, spreiding en geschiktheid

Over één punt zijn de deelnemers het roerend eens: geen grote groepen, geen clustering, geen herhaling van Doezum. Niet uit xenofobie, maar vanuit een helder sociaal inzicht. Een dorp dat één of twee gezinnen opneemt, kan die gezinnen ondersteunen. Een dorp dat tien gezinnen tegelijk krijgt, zeker zonder aankondiging, raakt overbelast.

In Garnwerd en Feerwerd komen gespreksdeelnemers met het volgende beeld: vijf procent nieuwkomers per kern is werkbaar, bij tien procent verandert het karakter van het dorp te sterk. In Aduard rekent een deelnemer het letterlijk door: één statushouder per 450 inwoners, wat voor Aduard neerkomt op zes personen in 2025.

Spreading is ook een kwestie van rechtvaardigheid. Dorpen als De Wilp geven aan dat zij verhoudingsgewijs al veel hebben bijgedragen, terwijl andere dorpen nauwelijks iets deden. De vraag die in De Wilp wordt gesteld is veelzeggend: waarom werken bepaalde gemeenten niet mee aan de huisvesting van statushouders? Als de centrale overheid spreading predikt maar niet uitvoert, ondermijnt ze haar eigen geloofwaardigheid. Er wordt een transparante verdeelsleutel op basis van inwoneraantallen gevraagd die gelijk is voor alle kernen.

Tegelijk waarschuwen meerdere deelnemers voor gedachteloze spreading. Statushouders in een dorp zonder bus, winkel of school zijn voor de meest basale dingen afhankelijk van anderen. Mobiliteit is geen luxe, het wordt gezien als een randvoorwaarde voor zelfredzaamheid. Spreading moet daarom gepaard gaan met een nuchter oordeel over geschiktheid en, waar nodig, met aanvullende maatregelen: een fiets, een OV-kaart, gerichte begeleiding.

Vertrouwen, participatie en terugkoppeling

Onder de gesprekken over woningnood en integratie loopt een onderstroom: het gebrek aan vertrouwen in de gemeente. Dat vertrouwen is gelaagd en blijkt historisch bepaald. Het incident in Doezum, waar de gemeente woonunits wilde plaatsen voor statushouders, duikt in bijna elk gesprek op. Ook in dorpen aan de andere kant van de gemeente. Het is een voorbeeld van hoe het niet moet, van een overheid die beslist en aankondigt in plaats van bespreekt en luistert.

De afwezigheid van gemeentevertegenwoordigers bij de gesprekken wordt regelmatig benoemd. Die keuze, ingegeven door neutraliteitsoverwegingen, heeft soms het tegenovergestelde effect: inwoners ervaren het als signaal dat de gemeente niet echt in hun opvatting geïnteresseerd is. In Grijpskerk, dat volgens de deelnemers zichzelf al tien jaar actief inzet voor leefbaarheid en leegstand, is de toon het hardst: er is nauwelijks vertrouwen. Men voelt zich niet serieus genomen.

In vrijwel alle gesprekken wordt gevraagd: wat doet de gemeente met onze inbreng? Deelnemers willen het eindverslag ontvangen, willen weten welke ideeën worden overgenomen en welke niet en waarom. In Garnwerd en Feerwerd wordt dat als formeel verzoek neergelegd. Participatie is voor inwoners geen procedure maar een belofte. Die belofte schept verplichtingen: de gemeente moet bereid zijn te veranderen op grond van wat ze hoort. Niet altijd en niet in alles, maar merkbaar, aantoonbaar en met uitleg.

Integratie, contact en de menselijke maat

Het meest overtuigende inzicht over integratie is ook het eenvoudigste: het begint met contact. Kinderen op dezelfde school, een voetbalclub die iedereen opneemt en een kookavond in het dorpshuis. Waar dat contact er is geweest, spreken mensen positief over statushouders. Waar het er niet is, spreekt men van 'de statushouders' in abstracte termen

en vult men de leemte in met angst of ongeduld. Integratie is niet alleen een opgave voor statushouders, het is ook een opgave voor de ontvangende gemeenschap die daarvoor gelegenheid en soms een kleine stimulans nodig heeft.

Het verlangen naar werkende statushouders is niet alleen economisch gemotiveerd. Mensen die werken hebben een dagritme en zijn zichtbaar aanwezig in de gemeenschap. Ze dragen bij. Daarmee verandert het verhaal: van iemand die iets krijgt, naar iemand die deelneemt. Taal is het symbool van die deelname, maar het taalonderwijs schiet tekort door te lange wachttijden, te centrale ligging en onvoldoende niveaudifferentiatie. De oproep uit meerdere dorpen is dan ook om taalles lokaal aanbieden, aangevuld met zwem- en fietslessen als bouwstenen van zelfredzaamheid.

Onder alle praktische vragen loopt nog een diepere stroom. Veel deelnemers begrijpen intellectueel dat statushouders mensen zijn die een veilige plek nodig hebben, maar ze voelen ook dat er een prijs wordt gevraagd die zij niet hebben bepaald, voor een probleem dat zij niet hebben veroorzaakt, door een overheid die hen te weinig heeft betrokken. Deze spanning is niet op te lossen met rationele argumenten over verdeelsleutels. Ze vraagt om erkenning, om het benoemen van de moeilijkheid, niet alleen het uitleggen van de noodzaak. Dat maakt communicatie ook reparatief: de gemeente moet actief werken aan een menselijk beeld van wie statushouders zijn. Niet door propaganda, maar door verhalen. Bijvoorbeeld de deelnemer in Grijpskerk die zelf statushouder is geweest en nu anderen wil begeleiden. Of het Oekraïense kookfeest dat een groot succes was. Maar ook de statushouder in Oldekerk die zijn tuin en die van de burens aanlegt. Succesverhalen zijn niet alleen inspiratie, ze zijn bewijs dat het kan werken.

Tot slot

De felle toon van sommige gesprekken is een signaal, geen representatief beeld. In De Wilp vraagt een deelnemer nadrukkelijk om vermeld te zien dat er ook mensen bij het gesprek waren die niet negatief staan tegenover huisvesting van statushouders. In Marum zwegen deelnemers toen felle tegenstanders het gesprek domineerden. Gespreksleiders hebben meermalen ingegrepen om ruimte te maken voor genuanceerde stemmen. Wie deze opbrengst leest, moet dat meewegen. De werkelijkheid is genuanceerder dan de luidste stemmen toelaten en biedt ruimte voor beleid.

Aanbevelingen

Richtinggevende beleidsprincipes

Op basis van de gesprekken kunnen de volgende richtinggevende principes worden geformuleerd. Ze zijn niet bedoeld als beleidsregels in juridische zin, maar als oriëntatiepunten die het handelen van de gemeente kunnen structureren. Ze zijn direct afgeleid van wat inwoners hebben gezegd, soms letterlijk, soms als synthese van wat in meerdere gesprekken aan bod is gekomen.

1

Verspreid en meng, maak spreiding tot structuurprincipe

Spreid de huisvesting van statushouders over dorpen en kernen, naar rato van inwoneraantal en beschikbare voorzieningen en hanteer als vuistregel maximaal vijf procent nieuwkomers per kern. Voorkom concentraties en zorg voor menging: nieuwe woningen moeten tegelijkertijd kansen bieden aan statushouders, starters, jongeren en senioren uit de dorpen. Dat vergroot het draagvlak, bevordert de integratie en maakt de spanning tussen de huisvesting van statushouders en de woningnood voor eigen inwoners bespreekbaar als gedeeld vraagstuk. Behandel deze opgave daarom niet als geïsoleerde taak, maar als onderdeel van een bredere woningambitie: investeer in sociale huurwoningbouw, stimuleer doorstroming, onderzoek woningsplitsing en de ombouw van leegstaande panden en communiceer helder dat beide opgaven verbonden zijn en gelijktijdig worden aangepakt.

2

Beleg de begeleiding bij de gemeente

Verwacht niet dat de integratie van statushouders vanzelf door de dorpsgemeenschap wordt opgepakt. Zorg als gemeente voor professionele begeleiding gedurende minimaal de eerste periode van vestiging: een vaste begeleider of coach per statushouder(sgezin), een laagdrempelig loket voor vragen, en coördinatie van het vrijwilligersnetwerk. Vrijwilligers zijn een aanvulling, geen vervanging.

3

Investeer in vroeg en kwalitatief goed taalonderwijs

Taalles is de meest genoemde randvoorwaarde voor succesvolle integratie. Dring als gemeente er bij het Rijk op aan dat taalles al in de AZC-fase beschikbaar is en zorg lokaal voor voldoende, laagdrempelige en kwaliteitsvolle taalondersteuning. Taalles moet bij voorkeur in de dorpen zelf beschikbaar zijn, niet alleen in de stad Groningen.

4

Werk is de snelste weg naar integratie en maatschappelijk draagvlak

Investeer als gemeente actief in arbeidsintegratie: erkenning van buitenlandse diploma's, contacten met werkgevers, taalonderwijs op werk gerelateerd niveau, en bij voorkeur een gemotiveerde en betrokken functionaris die dit coördineert. Statushouders die werken dragen bij, zijn positief zichtbaar, en verminderen wrijving in de gemeenschap.

5

Communiceer tijdig, open en transparant

Het overvallen van inwoners met besluiten die al genomen zijn ondermijnt het draagvlak en het vertrouwen in de gemeente. Betrek omwonenden actief bij plannen voor huisvesting vóórdat locaties vastliggen. Informeer dorpen tijdig als statushouders worden geplaatst. Wees transparant over aantallen, locaties en planning. Organiseer een terugkoppeling over de opbrengst van deze gespreksronde.

6

Passende woningtoewijzing

Voer actief beleid om structurele mismatch in de plaatsing van statushouders te voorkomen: een gezin in een gezinswoning, alleenstaanden in een kleinere woning. Ga in gesprek met het COA over het delen van basisinformatie over huishoudsamenstelling, niet als AVG-schending maar als noodzakelijke randvoorwaarde voor een fatsoenlijke match tussen woning en bewoner.

7

Versoepel gemeentelijke regels voor creatieve woonoplossingen

De gesprekken leveren talloze creatieve ideeën op die stuklopen op gemeentelijke regels: woningsplitsing, bijgebouwen, chalets op eigen erf, ombouw van boerderijen, gebruik van B&B-ruimte. Licht de checklist en het eigen beleid kritisch door om ruimte te maken voor pragmatische oplossingen.

8

Benut gemeentelijk vastgoed proactief

De gemeente heeft zelf vastgoed in handen dat geschikt is voor woningbouw. Stel bij verkoop van gemeentelijk vastgoed als eis dat het wordt getoetst aan de woningbehoefte van statushouders en andere sociale doelgroepen.

9

Wees proactief als bemiddelaar en garantsteller

Veel potentiële woonlocaties zijn in particulier eigendom. Eigenaren zijn soms bereid te verhuren, maar twijfelen vanwege risico's. De gemeente kan die drempel verlagen door op te treden als bemiddelaar, garantsteller of door financiële ondersteuning te bieden bij verbouw. Benut ook het netwerk van makelaars, ondernemersverenigingen en vastgoedeigenaren actief.

10

Begeleide kennismaking als instrument

Faciliteer ontmoeting actief: kennismakingsavonden, gezamenlijke activiteiten, buurtfeesten bij aankomst van statushouders. Werk daarin samen met bestaande initiatieven, zoals Tafels van Hoop, Goed voor Elkaar, Stichting Woord van Kracht, dorpsverenigingen en dorpsloketten en biedt dorpshuizen en loketten een actieve, erkende rol.

11

Wees zichtbaar en aanspreekbaar in de dorpen

Ga als ambtenaren en wethouders regelmatig in gesprek met inwoners. Niet als toehoorders op afstand, maar als gesprekspartners. Zorg voor een herkenbaar gemeentelijk aanspreekpunt voor inwoners met vragen, klachten of ideeën. Maak een beweging naar de dorpen toe, niet andersom.

12

Maak het onderscheid tussen statushouders en asielzoekers inzichtelijk

Investeer in heldere, toegankelijke en doorlopende communicatie over wie statushouders zijn, wat hun rechten en plichten zijn, hoe de financiering werkt en wat van hen wordt verwacht. Biedt hiermee een tegenwicht aan de nationale mediabeeldvorming die dit thema domineert en in veel dorpen als referentiekader wordt gebruikt.

13

Besteed aandacht aan en deel wat al goed gaat

Documenteer en deel voorbeelden van succesvolle integratie in het Westerkwartier: de statushouder die nu zelf anderen begeleidt, het dorp dat kookt samen, de kinderen die de snelste taalontwikkeling laten zien op de dorpsschool, de statushouder die klussen doet voor zijn burens. Deze en andere verhalen zijn politiek relevant, moreel houdbaar en werken beter dan abstracte getallen.

Woonplek voor statushouders in Westerkwartier? **Inwoners aan zet!**



Statushouders zijn wettelijk erkende vluchtelingen en hebben recht op een woonplek. Gemeente Westerkwartier verwelkomt ze graag, maar niet zonder uw steun. De druk is hoog. In 2025 moeten 121 statushouders een woonplek hebben. Geen tijdelijke opvang, geen zolderkamer, loods of tent, maar een woning om een nieuw leven in op te bouwen. Bij het vinden van woonplekken wil de gemeente nadrukkelijk samenwerken met inwoners.

- Heeft of kent u een plek die geschikt is om statushouders te huisvesten?
- Waar moet de gemeente zeker op letten bij huisvesting in uw buurt?
- Wat zou u zelf kunnen of willen doen als er statushouders in uw buurt komen wonen?

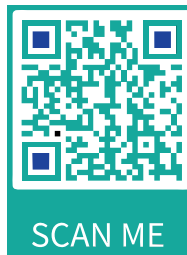
U bent aan zet!

Heeft of kent u een mogelijke woonplek voor statushouders? Meld u aan voor een gesprek in

Zuidhorn
Dinsdag 10 juni
Woensdag 11 juni

Samen oplossingen bedenken

In een groep van maximaal 12 personen praten inwoners met elkaar over praktische oplossingen om statushouders aan een woonplek te helpen. De gesprekken worden begeleid door onafhankelijk gespreksleiders. Meld u aan door de QR-code te scannen of ga naar:
www.ikbesluitmee.nl/inwonersaanzet



ikbesluitmee.nl

Verantwoording

Deze opbrengst is de neerslag van een participatieproces dat de gemeente Westerkwartier in 2025 en begin 2026 heeft uitgevoerd in het kader van haar wettelijke taakstelling voor de huisvesting van statushouders. Na het intrekken van het plan voor een grootschalige doorstroomlocatie in Doezum, dat op forse weerstand stuitte in de samenleving, besloot het college op 11 maart 2025 tot een fundamenteel andere aanpak: niet opleggen, maar ophalen. In alle 41 dorpen en kernen van de gemeente zouden gesprekken worden gevoerd met inwoners, om samen te zoeken naar kleinschalige en verspreide oplossingen die passen bij het karakter van Westerkwartier. Het college droeg de uitvoering van deze gesprekken op aan het *Instituut voor Gedragen Besluiten*. De opdracht was helder: voer onafhankelijke, open gesprekken met inwoners van alle dorpen en kernen, inventariseer concrete locaties en initiatieven, breng in kaart wat er leeft, en lever de opbrengsten aan als werkmateriaal voor de gemeente.

Opzet van het proces

Het participatieproces was gefaseerd opgebouwd. In juni 2025 startten de eerste gesprekken in drie pilotlocaties: Zuidhorn (voorzieningskern), De Wilp (basisdorp) en Lutjegast (woondorp). Deze keuze was bewust: door te beginnen met één kern van elk type kon de aanpak worden getest en waar nodig bijgesteld voordat de gesprekken in de overige dorpen van start gingen. Na de zomervakantie van 2025 volgden de gesprekken in de rest van de gemeente, in clusters van dorpen en kernen die geografisch of qua schaal bij elkaar aansluiten.

De gesprekken werden niet gehouden als open inloopavonden of grote dorpsvergaderingen, maar als kleinschalige sessies met maximaal twaalf deelnemers per gesprek. Kleine groepen nodigen uit tot een ander gesprek dan grote bijeenkomsten. Er is meer ruimte voor nuance, voor het delen van twijfels en voor mensen die niet gewend zijn het woord te nemen in een zaal vol anderen.

Onafhankelijke gespreksleiding

Een centrale keuze in de opzet was dat de gemeente zelf niet aanwezig was bij de gesprekken. De gesprekken werden geleid door onafhankelijke gespreksleiders. De organisatie en verslaglegging waren in handen van ondersteuners.

De afwezigheid van gemeentelijke vertegenwoordigers was een bewuste keuze, mede ingegeven door ervaringen rondom Doezum en op advies van gespreksleiders. Wanneer een wethouder of ambtenaar aan tafel zit ontstaat er een dynamiek die open gesprek in de weg staat: deelnemers remmen zichzelf af, richten hun woorden tot de bestuurder in plaats van

tot elkaar, of gebruiken de gelegenheid om politiek stelling te nemen. Door de gemeente buiten de gesprekken te houden, kon een sfeer ontstaan waarin inwoners vrijuit spraken, ook over zorgen, twijfels en ongenoegen.

De gemeente behield wel de regie op de kaders en de doelstelling. Vooraf waren duidelijke kaders vastgesteld waaraan initiatieven moesten voldoen, onder andere de Huisvestingswet 2014, de omgevingsvisie, het bestemmingsplan en de woonvisie, aangevuld met de financiële regelingen voor doorstroomlocaties. Die kaders werden vooraf gedeeld met deelnemers, zodat de gesprekken gericht bleven op wat realistisch en uitvoerbaar is.

Gespreksstructuur

Elk gesprek begon met een uitleg: het doel van het gesprek, de gespreksregels of omgangsvormen, het verwerken van de opbrengst in een verslag met feedback van de deelnemers en het programma van de avond. Daarna volgde een kennismakingsronde.

Het eerste inhoudelijke deel was een vrije ronde, waarin deelnemers de ruimte hadden om te vertellen of te vragen over de kwestie. Na een uur was er pauze, waarna het gesprek verder ging met de drie vooraf door de gemeente opgestelde vragen:

1. Heeft of kent u een plek die (mogelijk) geschikt is om statushouders te huisvesten?
2. Waar moet de gemeente volgens u zeker op letten bij het huisvesten van statushouders in uw buurt?
3. Wat zou u zelf kunnen of willen doen als statushouders in uw buurt komen wonen?

Deze vragen waren bewust in die volgorde gekozen. De eerste vraag is concreet en praktisch: ze nodigt uit tot het denken in mogelijkheden. De tweede vraag geeft ruimte aan zorgen en voorwaarden. De derde vraag sluit af met een appel op betrokkenheid en eigen inzet. Samen vormen ze een gesprekslijn die van het concrete naar het persoonlijke loopt.

Werving en deelname

Inwoners werden geworven maar niet geselecteerd. Iedereen die zich betrokken voelde was van harte uitgenodigd mee te praten. Via lokale kranten, sociale media, huis-aan-huisbrieven en de gemeentelijke website werden bewoners uitgenodigd zich aan te melden. Dorpsbelangen, welzijnsorganisaties, kerkgenootschappen en andere maatschappelijke organisaties zijn actief benaderd.

Aanmelding verliep via de website www.ikbesluitmee.nl/inwonersaanzet. Deelnemers ontvingen na aanmelding een bevestiging met praktische informatie en een korte toelichting op het doel van het gesprek en hoe zij zich konden voorbereiden.

De nadruk in de communicatie lag op mensen met een concrete bijdrage: inwoners die een geschikte locatie kennen of hebben, of die zelf actief willen bijdragen aan de huisvesting van statushouders. Maar ook mensen met zorgen of bezwaren waren nadrukkelijk welkom. De ervaring leert dat juist hun aanwezigheid de gesprekken scherp en realistisch houdt.

Bereik en opkomst

In totaal zijn er 35 gesprekken gevoerd, verspreid over 17 clusters van dorpen en kernen. In totaal meldden zich 301 inwoners aan; 252 van hen namen daadwerkelijk deel. Onderstaand overzicht geeft de deelname per cluster weer.

Cluster	Gesprekken	Aanmeldingen	Aanwezigen
Zuidhorn	3	28	24
De Wilp	3	37	31
Lutjegast	2	11	8
Leek en Tolbert	4	50	40
Grootevast	2	16	9
Marum	2	23	21
Grijpskerk	2	20	15
Zevenhuizen	2	9	7
Oldekerk, Niekerk en Sebaldeburen	2	13	11
Garnwerd en Feerwerd	2	14	13
Ezinge en Saaksum	1	6	5
Aduard en Den Ham	2	13	13
Opende, Kornhorn en Noordwijk	1	3	3
Enumatil, Oostwold en Den Horn	2	9	8
Oldehove en Niehove	2	22	20
Visvliet en Pieterzijl	2	21	19
Kommerzijl en Niezijl	1	6	5
Totaal	35	301	252

Verslaglegging en verwerking

Van elk gesprek is een beknopt verslag gemaakt, gericht op de opbrengst van de drie centrale vragen, geen woordelijk verslag van de discussie. Per gesprek is genoteerd welke locaties worden aangedragen, welke aandachtspunten de gemeente meekrijgt en welke inwoners bereid zijn zelf een bijdrage te leveren als statushouders in hun buurt komen wonen. Met toestemming van deelnemers zijn namen en contactgegevens opgenomen, zodat de gemeente concrete follow-up kan geven aan aanbiedingen en initiatieven.

Voordat de opbrengst definitief naar de gemeente werd gestuurd, kregen de deelnemers de tijd om via een Google-formulier feedback te geven op alle punten in het verslag. De feedback is daarna verwerkt in het definitieve verslag. De afzonderlijke gespreksverslagen zijn als bijlage bij dit document gevoegd.